

Redegørelse af 30/10 96 om det nordiske samarbejde.

(Redegørelse nr. R 3).

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Det er igen hverdag i det nordiske samarbejde. Men det er en hverdag under nye vilkår. De næsten revolutionære ændringer i Europa efter 1989, og Finlands og Sveriges medlemskab af EU, krævede en reform af samarbejdet. Reformarbejdet er nu vel gennemført. Og vigtigst af alt: det bekræftede den politiske vilje til et fortsat og styrket nordisk samarbejde.

Det nordiske samarbejde er et af flere samarbejdsfora for Danmark i 1996. I samarbejdet mellem de nordiske lande har vi et levende, regionalt, mellemstatsligt samarbejdsforum af fortsat stor betydning. Kernen i samarbejdet er det daglige, nære og praktiske samarbejde til gavn for borgerne i de nordiske lande med udgangspunkt i et historisk og kulturelt fællesskab. Denne kerne skal vi værne om.

Og som et regionalt forum har nordisk samarbejde fået øget bevågenhed. Vi oplever en stigende interesse ude i verden for nordisk samarbejde og for måden vi samarbejder på. Grupper af lande i andre regioner vil gerne lære af vore erfaringer med et regionalt samarbejde. Det være sig i Europa, men også i andre dele af verden.

Det nordiske samarbejde er et af verdens ældste samarbejdsfora. Vi ser i dag en genoplivning af flere af de øvrige historiske regioner i Europa. Det nordiske samarbejde må finde sin naturlige plads i denne udvikling. Det gælder ikke alene i forhold til EU. Men også i forhold til regionale fora som Østersøsamarbejdet, samarbejdet i Barentsregionen og det arktiske samarbejde. Det der bl.a. adskiller det nordiske samarbejde fra disse nye regionale fora er den store erfaring, der ligger i det veletablerede nordiske samarbejde.

Man kan med en vis ret sige, at det nordiske samarbejde i 80'erne var kommet til et punkt, hvor det var svært at komme videre. Vi havde nået et slags mætningspunkt. Ændringerne i Europa efter 1989 skabte grundlaget for en ny udvikling.

Den reviderede Helsingforsaftale, der trådte i kraft ved årsskiftet, er en bekræftelse af det nordiske samarbejdes evne til at tilpasse sig de nye vilkår. Der er gennemført væsentlige reformer

på såvel regeringssiden som på parlamentarisersiden. Efter reformarbejdet har vi et solidt grundlag for det fortsatte arbejde, herunder et styrket samspil mellem Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd.

Den væsentligste nydannelse i reformarbejdet var det nordiske samarbejdes åbning i forhold til omverdenen. Det nordiske samarbejde hviler i dag ikke kun på én søjle, men fundamentet er i dag tre søjler:

- Det traditionelle indre nordiske samarbejde er effektiviseret og prioriteret, og hermed tilpasset de nye vilkår.
- Europæiske spørgsmål af betydning for det nordiske samarbejde;
- Samarbejdet med Nordens nærområder, d.v.s. de baltiske lande, Skt. Petersborgs-området og Nordvestrusland, Barentsregionen, Kaliningrad og det arktiske område.

Udviklingen har bekræftet at denne tredeling af vore arbejdsfelter var vel valgt. Det bekræftes også af, at Nordisk Råd har tilpasset sin udvalgsstruktur til denne nye opdeling.

Budgettets indhold afspejler den politiske prioritering i samarbejdet. Budgettets størrelse afspejler det nødvendige politiske kompromis. Det fællesnordiske budget for 1997 er på 687,4 mio. kr. Det er en reduktion i forhold til i år, hvor budgettet er på 707,4 mio. kr. Jeg mener at vi med den fastsatte ramme har et grundlag, så vi kan videreføre samarbejdet på et forsvarligt niveau. Men det siger sig selv, at det reducerede budget øger kravet til en stadig velovervejede prioritering.

De prioriterede områder i budgettet for 1997 er kultur, uddannelse og forskning, miljø samt nærområderne.

Kultur, uddannelse og forskning vil også for 1997 lægge beslag på ca. halvdelen af budgettet – eller helt nøjagtigt 47,4 %. En anden væsentlig post er programmet for samarbejdet med Nordens nærområder, der for 1997 vil have en næsten uændret bevilling på 50 mio. kr. Der er sket omfordelinger eller besparelser inden for de øvrige sektorer. Men generelt har vi valgt at videreføre samarbejdet inden for de enkelte sektorer i erkendelse af, at der foregår et værdifuldt samarbejde på de forskellige fagområder.

Lad mig også nævne, at der på budgettet for 1997 er afsat øgede midler til arktisk samarbejde som udtryk for den øgede bevågenhed regionen har i det nordiske samarbejde. Fra dansk og grønlandsk side vil vi også fremover arbejde for yderligere midler til det arktiske samarbejde.

Det vil være en naturlig opfølgning på det ministerrådsforslag om samarbejde i det arktiske område, der blev vedtaget på Nordisk Råds seneste session i Kuopio i november 1995. At der i september i år opnåedes enighed om oprettelsen af det internationale Arktiske Råd er en yderligere bekræftelse af regionens øgede betydning.

Det var et vigtigt led i reformarbejdet, at der blev foretaget en gennemgang af de nordiske institutioner. I den særlige arbejdsgruppe under stiftamtmand Søren Christensens ledelse, blev samtlige 47 nordiske institutioner gennemgået for at sikre, at institutionerne levede op til kravet om »nordisk nytte« og en effektiv drift. Resultatet er blevet at otte institutioner nedlægges helt. Andre fem nedlægges eller sammenlægges for at genopstå med tilpassede arbejdsområder. Endelig får tre institutioner en helt ny virksomhedsprofil.

Ved denne rationalisering kan der bl.a. frigøres midler fra institutioner til fordel for enkeltprojekter. En udvikling jeg fuldt ud støtter.

Som et andet led i reformarbejdet blev det besluttet, at Nordisk Råds præsidiasekretariat i Stockholm flytter til København for at kunne arbejde i nær kontakt med Nordisk Ministerråds sekretariat i Store Strandstræde. Denne overflytning er sket den 1. august i år. Og det er lykkedes at skaffe lokaler i Store Strandstræde, så de to sekretariater i dag i bogstavelig forstand er »samlokaliseret«, som det var ønsket.

At vi i dag afsætter ca. halvdelen af budgettet til områderne kultur, uddannelse og forskning afspejler ønsket om at betone nordisk identitet i det nye Europa. Og vores fælles sprogforståelse er i den forbindelse noget afgørende.

Det var baggrunden for at vi under det danske formandskab i 1995 tog initiativ til at undersøge, hvordan vi kan styrke den fælles sprogforståelse i Norden. En arbejdsgruppe afleverede sin rapport i juni i år med den sigende titel: »Det Umistelige«. Forfatterne har villet understrege det vigtige i, at vi i en tid præget af internationalisering bevarer og udbygger det fællesskab i Norden, der har som noget afgørende, at vi uden alt for meget besvær umiddelbart forstår hinandens sprog. Det fællesskab, som med den tidligere islandske præsident Vigdis Finnbogadóttirs ord er det usynlige bånd, der styrker den nordiske samhørighed og bekræfter vor nordiske identitet.

Og det er vigtigt at holde fast i, at når vi taler om den fælles sprogforståelse bygger det på

kendskab til de tre skandinaviske sprog. Der kan i det nordiske arbejde spores en udvikling i retning af en øget anvendelse af andre nordiske sprog. Jeg erkender gerne, at sprogsprogsområdet er vanskeligt og følsomt. Men det er vigtigt, at vi holder fast i kendskabet til de skandinaviske sprog som noget fundamentalt i samarbejdet. Derfor vil vi fra dansk side bl.a. arbejde for, at der afsættes øgede midler til samarbejdet mellem sprogøvnene i de nordiske lande de kommende år.

EU er dynamoen i det nye Europa. Og det var et centralt punkt i reformarbejdet, at det nordiske samarbejde skulle tilpasse sig en situation, hvor nu tre nordiske lande er medlemmer af EU. Nordisk Råds Europakonference i København i marts i år var en markering af den betydning denne del af samarbejdet nu har. Det var en særdeles vellykket konference, der som et slags overordnet tema havde: Hvad ønsker de nordiske lande af EU, og hvad kan Norden på sin side bidrage med i den europæiske udvikling.

Samarbejdet om EU/EØS spørgsmål af betydning for Norden er ved at finde sin form. Den nordiske kreds informeres løbende om arbejdet i EU. Og arbejdet med at identificere spørgsmål, der har en klar nordisk dimension, hjælpes af, at EU/EØS-spørgsmål er faste dagsordenspunkter på embedsmandsmøder og ministermøder i den nordiske kreds. Samarbejdsministrene har bl.a. som en naturlig del heraf pålagt ministerrådets generalsekretær at skabe rutiner, der sikrer en vis ensartethed ved implementering af EU-direktiver. Der er skabt gode rammer for denne del af samarbejdet.

Der tages ikke hermed skridt til at Norden skal udgøre en blok i forhold til EU. Det følger alene af at der er områder, hvor vi har forskellige holdninger. Men vi har en klar interesse i at videreføre vor lange tradition for kontakter og konsultationer, også i forhold til arbejdet i EU.

Med Finlands og Sveriges medlemskab af EU er det politiske og økonomiske tyngdepunkt i Europa forskudt mod nordøst. Dette er i sig selv en udvikling, der giver de nordiske lande særlige muligheder og et særligt ansvar i vort nær-område.

De nordiske lande yder nationalt betydelige midler til Øststøtte, og vi har i fællesskab et program for Nordens nærområder, hvortil der som tidligere nævnt er afsat 50 mio. kr. for 1997.

Det er vigtigt at der er sammenhæng mellem de nationale programmer og den fællesnordiske

indsats. Samarbejdsministrene besluttede derfor i februar i år at nedsætte en arbejdsgruppe, der skulle fremkomme med anbefalinger vedrørende det fremtidige nordiske nærområdeprogram. Arbejdsgruppen har afgivet sin rapport, og der vil som resultat heraf være en stærkere betoning af samarbejdsprojekter til styrkelse af områder som folkestyre, retsstatsprincipper, arbejdsmarkedsorganisationer, NGO'er, ligestilling, minoriteter og sprogundervisning. Dette vil ske på bekostning af større erhvervsprojekter, som må videreføres via de bilaterale indsatser. Denne ændrede prioritering vil blive afspejlet i budgettet allerede for 1997.

Lad mig også nævne skiftet på generalsekretærposten for Nordisk Ministerråd den 1. januar 1997. Den nuværende finske generalsekretær Pär Stenbäck afløses ved årsskiftet af den danske kandidat, stiftamtmand Søren Christensen. Det er meget tilfredsstillende at det denne gang lykkedes at få valgt en dansk kandidat til denne betydningsfulde post. Jeg vil gerne her sige tak til Pär Stenbäck for hans indsats i Nordisk Ministerråd.

Nordisk Råds session i København vil blive afviklet i en delvis ny form, der skulle styrke sessionen som et egentligt debatforum. Jeg finder, at der er tale om gode nyskabelser.

Der vil blive fremlagt fem ministerrådsforslag:

- »En handlingsplan for fiskerisamarbejdet 1997-2000« med det mål at bidrage til udviklingen af de nordiske landes fiskerierhverv. Planen afløser Nordisk Fiskeri Samarbejdsprogram 1993-96, som hidtil har udgjort den overordnede ramme for det nordiske fiskerisamarbejde.
- »Det nordiske samarbejde på kulturområdet

- Nordisk Ministerråds redegørelse for prioriteringer i det fremtidige nordiske samarbejde på kulturområdet og for gennemførelsen af nysatsningen på kulturområdet 1994-96«. Redegørelsen omfatter ministerrådets forslag til de prioriterede indsatser i 1997 og de nærmest følgende år.

- »Samarbejdsprogram og handlingsplan for det nordiske lovgivningssamarbejde«. Programmet lægger op til at man opretholder samarbejdsrutinerne for det nordiske lovgivningssamarbejde og at man udvikler samarbejdsformer, der sikrer koordinering og samordning, når det gælder implementeringen af EU-direktiver.
- »Vestnordenfondens fremtid«. Der planlægges ændringer i fondens fremtidige virksomhedsområde og vedtægter med særligt henblik på projekter med øget inddragelse af Grønland og Færøerne.
- En redegørelse om »Et kommende Norden - Nordisk Ministerråds statusprogram for gennemførelsen af handlingsplanen for børne- og ungdomskultursamarbejdet 1996-2000«, hvor især mediasamarbejdet trækkes frem som noget centralt.

Jeg sagde indledningsvis at det atter er hverdag i det nordiske arbejde efter reformerne er gennemført. Den fælles ambition i reformarbejdet var at videreudvikle samarbejdet på en måde, der på samme tid styrkede det nordiske værdi- og kulturfællesskab og placerede Norden centralt i den europæiske udvikling. Den ambition skal vi holde fast i.

Hermed slutter redegørelsen.

16. møde

Tirsdag den 5. november 1996 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Lissa Mathiasen (S).

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 14 [afstemning]:

Forespørgsel til landbrugs- og fiskeriministeren [om regeringens oplæg til FAO's fødevaretopmødel.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) og Steen Gade (SF).

(Forespørgslen anmeldt 3/10 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/10 96. Første del af forespørgslen (forhandlingen) foretaget 1/11 96. Forslag om motiveret dagsorden nr. D 12 fremsat 1/11 96 af Mariann Fischer Boel (V), Lene Espersen (KF), Niels Højland (FP) og Ole Donner (DF). Forslag om motiveret dagsorden nr. D 13 fremsat 1/11 96 af Bent Hindrup Andersen (EL)).

4) Forespørgsel nr. F 5:

Forespørgsel til statsministeren og indenrigsministeren [om, hvilke oplysninger regeringen kan give om Danmarks udvikling til et multietnisk samfund].

Af Pia Kjærsgaard (DF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 2/10 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 8/10 96).

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 41:

Forslag til folketingsbeslutning om Folketingets Ombudsmands beretning for året 1995.

Af Retsudvalget.

(Fremsat 24/10 96).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 44:

Forslag til lov om ændring af lov om jagt og vildtforvaltning. (Jagt på små arealer).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (Fremsat 30/10 96).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 45: Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse og lov om råstoffer. (Ændring af klageregler).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (Fremsat 30/10 96).

8) Forhandling om redegørelse nr. R 3:

Ministeren for nordisk samarbejdes redegørelse af 30. oktober 1996 om det nordiske samarbejde. (Redegørelsen anmeldt 30/10 96. Redegørelsen givet 30/10 96. Meddelelse om forhandling 30/10 96).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlemmer af Folketinget Aage Brusgaard (FP), Niels Højland (FP), Ole Donner (DF) og Poul Nødgaard (DF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om betalingsregler for spildevandsanlæg m.v. (Vandafledningsbidrag for sommerhuse). (Lovforslag nr. L 52).

Medlemmer af Folketinget Poul Nødgaard (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Ole Donner (DF) og Pia Kjærsgaard (DF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Bortfald af undervisningsministerens bemyndigelse til at pålægge kommunerne at tilbyde tosprogede børn modersmålsundervisning). (Lovforslag nr. L 53).

Medlemmer af Folketinget Tommy Dinesen (SF), Anne Baastrup (SF) og Steen Gade (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Mobiltelefoner). (Lovforslag nr. L 54).

Medlemmer af Folketinget Jan Kørpe Christensen (FP), Kim Behnke (FP), Tom Behnke (FP), Aage Brusgaard (FP), Niels Højland (FP), Kirsten Jacobsen (FP) og Annette Just (FP) har

meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om, at Rigshospitalet sættes under administration.
(Beslutningsforslag nr. B 55).

Medlemmer af Folketinget Niels Højland (FP), Tom Behnke (FP), Jan Køpke Christensen (FP) og Kirsten Jacobsen (FP) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod rituel slagtning af husdyr uden bedøvelse.
(Beslutningsforslag nr. B 56).

Europaudvalget har meddelt mig, at udvalget i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 6, ønsker følgende forslag fra Europakommissionen sat til forhandling i Tinget sammen med en redegørelse om forslaget fra landbrugs- og fiskeriministeren:

Forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EØF) nr. 2847/93 om indførelse af en kontrolordning under den fælles fiskeripolitik KOM(96)232.
(EU-redegørelse nr. EU 1).

Redegørelsen og forslaget vil blive omdelt i Tinget og optaget i Folketingstidende, og forhandlingen vil finde sted torsdag den 7. november 1996.

Efter ønske fra forslagsstillerne skal jeg lade punkt 4 på dagsordenen, forespørgsel nr. F 5 af Pia Kjærsgaard (DF) m.fl., udgå af dagsordenen for mødet i dag.

Den første sag på dagsordenen var:

1) **Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Lissa Mathiasen (S).**

Formanden:

Fru Lissa Mathiasen har søgt om orlov i henhold til forretningsordenens § 41, stk. 3, litra a, jf. stk. 5, på grund af sygdom.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles den pågældende orlov som ansøgt fra og med den 5. november 1996, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) **Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.**

Forhandling

Eva Møller (KF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til 1 medlem af Folketinget og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for Udvalget til Valgs Prøvelse skal jeg gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget.

Lissa Mathiasen er valgt i Vejle Amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Socialdemokratiet i denne amtskreds, overlærer Helen Jørgensen.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende indstilling:

Overlærer Helen Jørgensen godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget fra og med den 5. november 1996.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 118 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 14 [afstemning]:

Forespørgsel til landbrugs- og fiskeriministeren [om regeringens oplæg til FAO's fødevarer-topmødel.

Af Bent Hindrup Andersen (EL) og Steen Gade (SF).

(Forespørgslen anmeldt 3/10 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/10 96. Første del af forespørgslen (forhandlingen) foretaget 1/11 96. Forslag om motiveret dagsorden nr. D 12 fremsat 1/11 96 af Mariann Fischer Boel (V), Lene Espersen (KF), Niels Højland (FP) og Ole Donner (DF). Forslag om motiveret dagsorden nr. D 13 fremsat 1/11 96 af Bent Hindrup Andersen (EL)).

Formanden:

Forhandlingen er afsluttet, og vi går derfor straks til afstemning om de fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Der foreligger to dagsordensforslag, nemlig:

Dagsordensforslag nr. D 12

af Mariann Fischer Boel (V), Lene Espersen (KF), Niels Højland (FP) og Ole Donner (DF):

»Idet Folketinget tager regeringens redegørelse til efterretning, går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Dagsordensforslag nr. D 13

af Bent Hindrup Andersen (EL):

»Idet Folketinget tager regeringens redegørelse til efterretning, opfordrer Folketinget regeringen til som led i deltagelsen i FAO's fødevarer-topmøde at arbejde for

- at fremme anvendelsen af produktionsmetoder, herunder økologiske, som på én gang er bæredygtige og lønsomme, som bygger på fødevarerproducenternes egne erfaringer fra det lokale miljø, og som er velegnede til at forøge den lokale selvforsyning med fødevarer,
- at fattigdomsudryddelse og forbedring af kvinders rettigheder, herunder lige adgang til produktionsmidler, bl.a. gennem jordreformer, understreges som grundlæggende betingelser for sikring af fødevarerforsyninger for alle mennesker på jorden,
- at forskning, rådgivning og uddannelse inden for fødevarersektoren fremmes med henblik

på at forbedre fødevarerikkerheden og -kvaliteten,

- at der bevares en genetisk mangfoldig ressourcebase som grundlag for produktion og forædling til fordel for forbedret fødevarerikkerhed på bæredygtigt grundlag,
- at den internationale handelspolitik udformes med henblik på at fremme større fødevarerikkerhed, og således at der tages særlige hensyn til de mindst udviklede og de nettofødevarer-importerende lande,
- at ansvaret for opfølgningen af fødevarer-topmødet påhviler hver enkelt regering støttet af en effektiv og integreret opfølgning i FN-systemet.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 12 af Mariann Fischer Boel (V), Lene Espersen (KF), Niels Højland (FP) og Ole Donner (DF) vedtoges enstemmigt med 113 stemmer.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 13 af Bent Hindrup Andersen (EL).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 5:

Forespørgsel til statsministeren og indenrigsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om Danmarks udvikling til et multietnisk samfund?«

Af Pia Kjærsgaard (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Ole Donner (DF) og Poul Nødgaard (DF). (Forespørgslen anmeldt 2/10 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 8/10 96).

Formanden:

Som tidligere meddelt udgår dette punkt af dagsordenen for mødet i dag.